

Sygn. akt I ACa 890/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Kłos
Sędziowie:	SSA Bożena Wiklak (spr.) SSA Lilla Mateuszczuk
Protokolant:	st.sekr.sądowy Jacek Raciborski

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2013r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. B.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu nr (...) w Ł.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 23 maja 2013r. sygn. akt I C 1589/11

1. **oddala apelację;**

2. **przyznaje adwokat M. K. prowadzącej Kancelarię Adwokacką w Ł. kwotę 3321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) złotych brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym i sumę tę nakazuje wypłacić adwokat M. K. ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi;**

3. **nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym**

Sygn. akt I ACa 890/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 maja 2013 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powództwo A. B. przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu nr (...) w Ł. o zadośćuczynienie z tytułu złych warunków socjalno – bytowych

(przepełnienia celi, braku odpowiedniej wentylacji, złych warunków sanitarnych, osadzenia z osobami palącymi), w wyniku których powód zachorował na gruźlicę.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie ustaleń, które Sąd Apelacyjny w całości podzielił i przyjął za własne. Z ustaleń tych wynika, że powód A. B. był pozbawiony wolności od grudnia 1998 r. Począwszy od dnia 5 grudnia 2001 r. do dnia 28 grudnia 2004 r. był osadzony w Zakładzie Karnym Nr(...) w Ł.. Powód początkowo odbywał karę w celi wieloosobowej, w której przebywało okresowo nawet 9 - 12 skazanych. W okresie późniejszym powód był osadzony w celi przeznaczonej dla czerech skazanych, w której przebywało sześciu skazanych.

Powód nie zgłaszał skarg na warunki panujące w pozwanym Zakładzie Karnym nr (...)w Ł., w tym na osadzenie go wspólnie z osobami palącymi wyroby tytoniowe.

Pozwany Zakład Karny zapewniał osadzonym zaopatrzenie we właściwy sprzęt kwaterunkowy, środki czystości oraz środki higieny osobistej.

Powód był kwaterowany zgodnie ze złożoną deklaracją z osobami niepalącymi wyrobów tytoniowych.

Powód brał czynny udział w zajęciach kulturalno - oświatowych, był zaangażowany w pomoc w pracowni komputerowej, był zatrudniony w radiowęźle.

W celach osadzonych zawsze funkcjonowała wentylacja grawitacyjna, a jej sprawność była cyklicznie, zgodnie z przepisami prawa budowlanego, sprawdzana przez uprawnionego kominiarza i każdorazowo potwierdzana protokołem. W celach znajdowały się otwory okienne umożliwiające swobodny przepływ powietrza.

Dostęp do wody realizowany był w oparciu o § 21 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 sierpnia 1998 r. w sprawie regulaminu wykonywania kary pozbawienia wolności i w oparciu o § 30 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r.

w sprawie regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, na podstawie których osadzony korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpeli, natomiast kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza. Kąpiele odbywały się w łaźni ogólnej, gdzie zapewniona była odpowiednia temperatura wody. Dodatkowo w każdym oddziale znajdowała się łaźienka, w której można było nabrać ciepłej wody celem prania bielizny osobistej. W szpitalu kąpiele odbywały się w łaźniach mieszczących się w każdym z oddziałów, a w celach była ciepła woda.

W dniu 7 lipca 2004 r. w pozwanym Zakładzie Karnym Nr (...) w Ł. przeprowadzono kompleksową kontrolę sanitarną, podczas której nie stwierdzono nieprawidłowości.

Przed osadzeniem w Zakładzie Karnym powód nie chorował na gruźlicę. Z uwagi na złe samopoczucie powód zgłosił się do lekarza, który skierował go na konsultację pulmonologiczną która odbyła się w dniu 17 maja 2004 r.

Zdjęcie radiologiczne płuc wykonane powodowi w dniu 17 kwietnia 2003 r. nie wykazywało żadnych zmian.

Zdjęcie radiologiczne wykonane w dniu 10 maja 2004 r. wykazało zmiany naciekowe w obu polach górnych.

Po stwierdzeniu zmian w płucach powód został natychmiast przeniesiony na oddział szpitalny pozwanego Zakładu. Zaprzestał również pracy w radiowęźle, z której dochody pozwalały mu na zapłatę należności czynszowych.

Powód w okresie od dnia 17 maja 2004 r. do dnia 28 grudnia 2004 r. był hospitalizowany w Oddziale Chorób Płuc ZOZ ZK Nr (...) w Ł. z powodu gruźlicy naciekowej płuc w fazie wchłaniania i włóknienia BK +/A-15/.

Powód został przyjęty do oddziału celem diagnostyki zmian w płucach stwierdzonych radiologicznie. W wywiadzie powód zgłaszał kaszel i spadek wagi ciała od kilku miesięcy. Wykonane badania laboratoryjne potwierdziły tło swoiste zmian. Powód był leczony zgodnie z zaleceniami WHO wg (...) schematu (...) przez okres 6 miesięcy. W trakcie hospitalizacji powód był konsultowany ortopedycznie i neurologicznie.

Na oddziale szpitalnym, w którym przebywał powód nie było przeludnienia.

W dniu 28 grudnia 2004 r. powód przybył do Zakładu Karnego w S., w którym uskarżał się na bóle kręgosłupa, bezsenność problemy żołądkowe. Lekarz zalecił powodowi specjalną dietę oraz wspomagające trawienie. Powód w dniu 23 lipca 2005 r. był konsultowany u lekarza specjalisty ortopedy traumatologa w związku z odczuwanymi bólami kręgosłupa oraz u specjalisty urologa z uwagi na rozpoznaną kolkę nerkową. W trakcie pobytu w zakładzie karnym w S. oraz w S. powód był wielokrotnie konsultowany przez lekarzy specjalistów m.in. przez ortopedę traumatologa z uwagi na dolegliwości bólowe kręgosłupa oraz specjalistę chirurga naczyniowego i urologa (nawracające ataki kolki nerkowej).

W dniu 25 sierpnia 2006 r. powód zgłosił się do lekarza z objawami duszności. Lekarz stwierdził podejrzenie wystąpienia u powoda astmy oskrzelowej.

Powód został wyleczony z gruźlicy. Obecnie cierpi na astmę, której pojawienie się łączy z przebytą chorobą. Raz na pół roku powód korzysta z porady lekarza specjalisty pulmonologa, nadal zażywa leki związane z leczeniem astmy.

Po opuszczeniu Zakładu Karnego w S. w dniu 22 listopada 2011 r. powód zamieszkał w mieszkaniu komunalnym w W.

o powierzchni 14 m². Powód utrzymuje się obecnie z renty socjalnej w kwocie 400 zł miesięcznie, którą przyznano mu na okres 3 lat. Z uwagi na stan zdrowia oraz skazanie powód ma problemy ze znalezieniem pracy. Powód leczy się - zażywa leki antydepresyjne, ograniczające popęd płciowy, leki na nadciśnienie oraz na bóle kręgosłupa i astmę. Koszt miesięczny leków zażywanych przez powoda wynosi około 150 zł.

Powód w okresie pobytu w pozwanym Zakładzie Karnym Nr (...)w Ł. zachorował na gruźlicę naciekową płuc, która była leczona swoiście przez okres pół roku w szpitalu tego zakładu.

Leczenie powoda w warunkach szpitala więziennego było prawidłowe i zakończyło się wyleczeniem nie pozostawiając w badaniu radiologicznym zmian, które można by uznać za zmniejszające sprawność układu oddechowego.

Badanie spirometryczne wykonane przez biegłego w dniu 27 grudnia 2012 r. wykazuje niewielkie zmiany wskaźników typu restrykcyjnego. Zmiany te mogły wynikać z przebywania chorego wśród osób palących mimo, że powód twierdzi, że sam nie pali papierosów.

Przebyta gruźlica nie spowodowała natomiast trwałego uszkodzenia w zakresie układu oddechowego powoda.

Zapadalność wśród więźniów na gruźlicę w Polsce była 10 razy wyższa niż w populacji ogólnej.

Powód wystąpił również z roszczeniami związanymi z odbywaniem kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S. i w S..

Sąd Okręgowy oddalił powództwo A. B. w całości, zważywszy na skuteczne podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia. W ocenie Sądu I instancji powód już w maju 2004 r. (czas zdiagnozowania u powoda gruźlicy płuc)

miał świadomość faktu zarażenia go tą chorobą w Zakładzie Karnym Nr (...) w Ł., a zatem bez zbędnej zwłoki mógł dochodzić swoich roszczeń w odpowiednim czasie, czego jednak nie uczynił, nie wskazując też przeszkód, które uzasadniałyby zwłokę

w zgłoszeniu tych roszczeń. Wobec tego, że powód już w maju 2004 r. dowiedział się o fakcie zakażenia go gruźlicą podczas osadzenia w Zakładzie Karnym Nr (...) w Ł., termin do dochodzenia przez niego roszczenia na tej podstawie upłynął w maju 2007 r. W związku z tym, że w niniejszej sprawie pozew został złożony 3 listopada 2011 r., należało stwierdzić, że roszczenie powoda zgłoszone w niniejszym pozwie jest przedawnione. Dodatkowo, powód reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, w żaden sposób nie wykazał, że podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia stanowiło nadużycie prawa podmiotowego (art. 5 k.c.).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając go w całości i zarzucając:

1) niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, tj.:

- art. 217 § 2 k.p.c. przez bezzasadne oddalenie wniosku

o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii dr. W. D. oraz oddalenie wniosku o powołanie biegłego psychologa, mimo że okoliczności, na które biegli zostali zgłoszeni, nie zostały wyjaśnione z wynikiem zgodnym z twierdzeniami powoda,

2) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów w sposób wybiórczy, bowiem z pominięciem tej części zeznań powoda, w której odnosi się do swojej wiedzy w przedmiocie momentu powstania szkody i osoby zobowiązanej do jej naprawienia, w sytuacji gdy powód jest osobą chorą, przyjmującą leki antydepresyjne, co zostało przez Sąd I instancji pominięte.

W nawiązaniu do tego zarzutu powód w pisemnych motywach apelacji podniósł, że jest osobą chorą, przyjmującą leki antydepresyjne. W związku

z tym nie można było zasadnie przyjąć, że już w 2004 r. wiedział, kto jest odpowiedzialny za jego zachorowanie, zwłaszcza że chorobę mógł wiązać

z zakażeniem od współwłaźnia. Z materiału dowodowego sprawy nie wynika zatem jednoznacznie, że powód łączył chorobę z odpowiedzialnością pozwanego Zakładu Karnego.

Biorąc natomiast pod uwagę stan zdrowia i stres wywołany chorobą, długotrwałym leczeniem oraz lęki powoda, skarżący wskazał, że uzasadnione było powołanie się na zasady współżycia społecznego w przedmiocie zarzutu przedawnienia.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów udzielonej z urzędu a nie opłaconej w całości ani w części pomocy prawnej, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji i rozstrzygnięcia o kosztach sądowych, które nie zostały ani w całości ani w części pokryte.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Skarżący skoncentrował wniesioną apelację wokół zarzutów

o charakterze proceduralnym, uznając poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne za niepełne z uwagi na pominięcie w ramach postępowania dowodowego zgłoszonych przez niego wniosków

o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego pulmonologa oraz opinii biegłego psychologa. Nadto skarżący podniósł, że Sąd Okręgowy, wydając wyrok, nie wziął pod uwagę okoliczności przyjmowania przez niego leków antydepresyjnych oraz występowania schorzeń, mających wpływ na zorientowanie skarżącego co do czasu, w którym doszło do zakażenia go gruźlicą, a także podmiotu, któremu można przypisać w tym zakresie odpowiedzialność.

Tak ukształtowane zarzuty mają drugorzędne znaczenie, jako że decydującą przyczyną oddalenia powództwa w sprawie było przedawnienie ujętych w nim roszczeń. Sąd Okręgowy w tym przedmiocie wyjaśnił istotne dla rozstrzygnięcia okoliczności. Przede wszystkim oparł się na samych zeznaniach powoda, które w sposób nie pozostawiający wątpliwości pozwoliły przyjąć, że miał on świadomość wystąpienia u niego gruźlicy już w maju 2004 r., kiedy powód przebywał w pozwanym Zakładzie Karnym i poddany został badaniu pulmonologicznemu, tym bardziej że corocznie przeprowadzane u niego badania nie potwierdzały wcześniej zakażenia. Jednocześnie z zeznań tych wynikało, że powód świadomie nie chciał wówczas występować z powództwem przeciwko temu Zakładowi Karnemu, gdyż obawiał się utraty pracy, czy zajęć terapeutycznych, a nawet pobicia, czego jednak nie uprawdopodobnił. Pozew złożył dopiero na dwa tygodnie przed przeniesieniem go do Zakładu Karnego w S. w celu uniknięcia rzekomych restrykcji. Nie można zatem przyjąć, że opóźnienie było usprawiedliwione i winno skutkować nieuwzględnieniem zarzutu przedawnienia.

Tym samym w wystarczający sposób zostało wykazane, że skarżący, występując z pozwem w niniejszej sprawie w dniu 3 listopada 2011 r., nie zachował trzyletniego terminu wynikającego z art. 442¹ § 1 k.c. Termin ten przewidziany dla dochodzenia jego roszczeń upłynął bowiem w maju 2007 r.

Powyższe wskazuje na to, że opóźnienie w wytoczeniu powództwa było nadmierne, co dodatkowo przekreśla oczekiwaną przez skarżącego możliwość uznania zarzutu przedawnienia za stanowiący nadużycie prawa. Skarżący nie przybliżył zarazem, jaka zasada współżycia społecznego miałaby stanowić o dopuszczalności rozpoznania przedawnionego roszczenia, czym udaremnił możliwość uznania jego stanowiska o wadliwości kwestionowanego rozstrzygnięcia i jego motywów.

Skarżący nie wykazał, ażeby zachodziły szczególne okoliczności uniemożliwiające mu pełne rozeznanie w zaistniałej sytuacji, wpływające na jego świadomość zaistnienia choroby, czasu zakażenia i podmiotu odpowiedzialnego za jego powstanie, a przez to na rozpoczęcie biegu trzyletniego terminu przedawnienia. Chociaż skarżący podniósł

w apelacji, że wpływ na zorientowanie w tych kwestiach miała jego choroba oraz przyjmowane leki antydepresyjne, nie przejawiał odpowiedniej inicjatywy dowodowej dla wykazania swych twierdzeń. Postępowanie dowodowe przed Sądem I instancji nie zostało bowiem ukierunkowane na wykazanie ewentualnego oddziaływania powyższych leków na świadomość skarżącego. Te dowody, które Sąd Okręgowy przeprowadził, w tym opinia biegłego pulmonologa, były natomiast wystarczające dla uznania pełnego rozeznania skarżącego w przedmiotowo istotnych okolicznościach sprawy.

Opinia biegłego pulmonologa nie wymagała przy tym uzupełnienia. Potwierdziła ona bowiem zakażenie powoda gruźlicą w warunkach więziennych oraz jej wyleczenie bez trwałego uszkodzenia w zakresie układu oddechowego, nie pozostawiając pola, na którym powód mógłby skutecznie zakwestionować wyniki z niej wnioski. Stawianie temu biegłemu kolejnych pytań i poszerzanie zakresu postępowania dowodowego w sposób wskazany w apelacji stałoby w opozycji do procesowych skutków powstałych w wyniku przedawnienia roszczenia, wystarczającego dla oddalenia powództwa bez podejmowania dalszych czynności dowodowych.

Dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychologa na okoliczności wskazane w piśmie powoda k.111 nie znajdowało w sprawie podstaw, zważywszy na to, że w związku z zakażeniem gruźlicą powód nie korzystał z pomocy psychologicznej. Należy przy tym podkreślić, że zakreślona przez powoda dla tego dowodu teza dowodowa nie potwierdzała dążeń

powoda do wykazania wpływu przyjmowanych leków antydepresyjnych, czy samej depresji na zdolność właściwej obserwacji i oceny otaczającej go rzeczywistości.

Niezależnie od powyższego należy wskazać na złożoną do akt ocenę powoda, dokonaną przez kierownika działu terapeutycznego, w którym powód odbywał karę, świadcząca o tym, że powód jest osobą inteligentną, obytą i zaradną w sytuacjach formalnych i nieformalnych (k. 56).

W świetle zaoferowanych przez strony dowodów nie zachodziły zatem podstawy do przypisania powodowi nieporadności, determinującej sposób rozumowania i kojarzenia faktów, tj. choroby i zakażenia gruźlicą w warunkach panujących w Zakładzie Karnym.

Wniosek Sądu Okręgowego o wiedzy powoda dotyczącej czasu powstania szkody i osoby odpowiedzialnej za nią należało w konsekwencji uznać za prawidłowy i oparty na właściwej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego, natomiast przeciwne do niego twierdzenia powoda, za stanowiące jedynie wyraz jego niezadowolenia z wyników przeprowadzonego postępowania dowodowego.

Reasumując należy stwierdzić, że skarżący, stawiając zawarte w apelacji zarzuty o charakterze procesowym, nie wskazał przyczyny dyskwalifikującej postępowanie Sądu Okręgowego w tym zakresie, a w szczególności nie określił kryteriów oceny, które Sąd ten naruszył przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając. Samo stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości, nie jest więc wystarczające. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga bowiem wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, gdyż tylko takie uchybienie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (postanowienie SN z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, LEX nr 52753).

W świetle powyższych uwag stwierdzić należy, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, a w szczególności pozostaje w zgodzie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy dokonał bowiem prawidłowej rekonstrukcji stanu faktycznego sprawy, przeprowadzając kompleksowe postępowanie dowodowe, ukierunkowane na wyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy. Sąd Okręgowy wydając wyrok, wziął pod uwagę przeprowadzone dowody, spośród których najważniejszymi była dokumentacja medyczna obrazująca historię choroby powoda, jego zeznania, a przede wszystkim opinia biegłego pulmonologa oraz przeanalizował je, wskazując, jakie okoliczności uznał za udowodnione i na jakich w tej mierze oparł się dowodach. Ze zgromadzonego materiału dowodowego Sąd Okręgowy wyprowadził nadto pełne i właściwe ustalenia oraz logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym wnioski, przez co dokonana przez niego ocena tego materiału nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, podobnie jak wniosek

o przedawnionym charakterze objętych pozwem roszczeń.

W tym stanie rzeczy zarzuty podniesione przez skarżącego nie zasługiwały na uwzględnienie, w związku z czym apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Wynagrodzenie pełnomocnikowi reprezentującemu powoda z urzędu Sąd Apelacyjny przyznał stosownie do § 6 ust. 1 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 in principio w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.).

Zważywszy na charakter niniejszej sprawy oraz sytuację majątkową i życiową powoda Sąd Apelacyjny nie obciążył go obowiązkiem zwrotu na rzecz Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (art. 102 k.p.c.).